

Natuurwetenschappelijk Gezelschap Wageningen
Opgericht 16 december 1876

140 jaar NWG

Natuurwetenschappelijk Gezelschap Wageningen
Opgericht 16 december 1876

140 jaar NWG

Het begint allemaal als:

Het Rijk de gemeentelijke landbouwschool van Wageningen overneemt; de start van het Rijkslandbouwonderwijs in Nederland

Vergadering van 26 April
1882 t. 9 1/2 uur

Afwezig zijn de Heeren, Vermander, Jurling,
Lako, H. Bos, Keyzer & Kobuse, Kagemann.
De Heer Vermander spreekt over de salpeter,
vorming. — De salpeter van den handel is zoodat
ligt een omzettingsovergang van de chilisalpeter
ter deele afkomstig uit de salpeterwinen. De omzetting
van chilisalpeter geschiedt met sylois volgens
met de KNO₃ de KNO₂ en de KNO₃
de Vermander

De wens tot ontmoeting in de wetenschap

Jan van den Ban

Ontstaan wetenschappelijke genootschappen

- 17e Eeuw: uitwisseling tussen geleerden via brieven → informele contactgroepen → oprichting van natuurwetenschappelijke genootschappen
- 1660: Royal Society London
- 1666: Académie Royale des Sciences (Louis XIV)
- 1752: Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen Haarlem

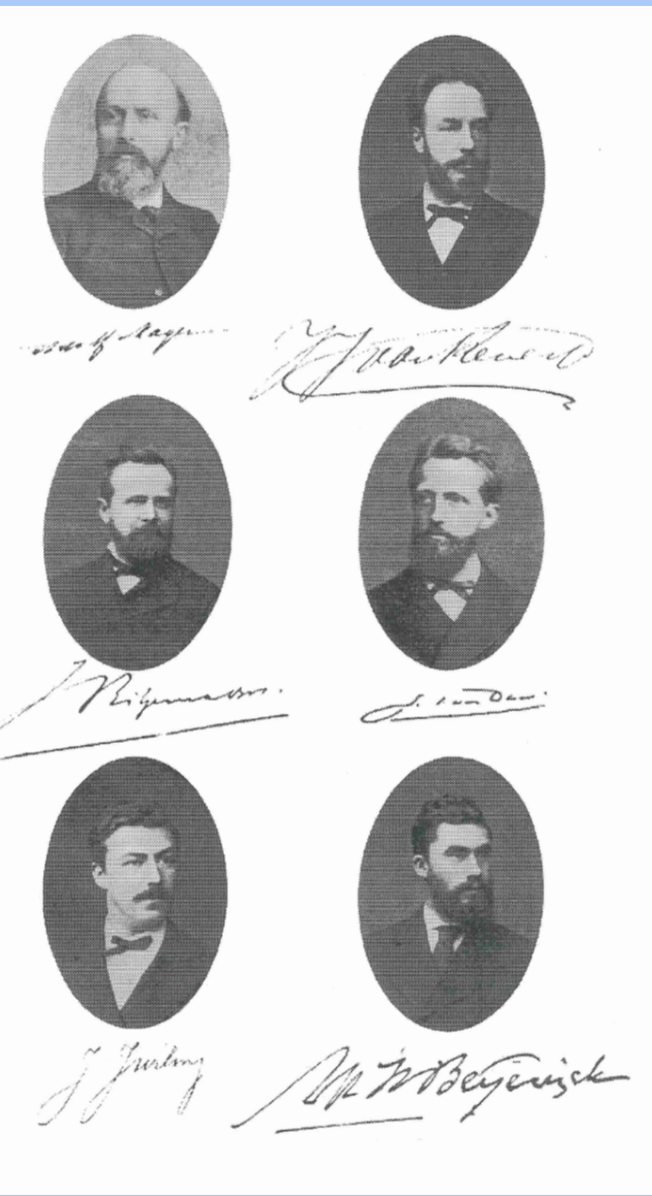
18e Eeuw De Verlichting

- Allerlei genootschappen, ook besloten en geheime salons, academies, loges, rozekruisers
- Drie typen wetenschappelijke gezelschappen:
  - Klein, lokaal, uitwisseling eigen en andermans onderzoek
  - Voorlichting aan belangstellenden (betere stand, algemene interesse)
  - Kennisuitwisseling als bijdrage aan ontwikkeling wetenschap (Natuurwetenschap&Humanioria)

Waar in Nederland

- 1752 Hollandse Maatschappij der Wetenschappen (Haarlem)
- 1765 Zeeuws Genootschap der Wetenschappen (Vlissingen)
- 1769 Bataafs Genootschap der Proefondervindelijke Wijsbegeerte (R'dam)
- 1777 Provinciaal Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen (Utrecht)
- Plaatselijk: 1777 A'dam Felix meritis, 1780 M'burg, 1782 Alkmaar, 1793 Den Haag, 1801 Groningen, 1824 Arnhem

- 1841 Wageningen Het Natuurkundig Genootschap (tot 1891), vooral liefhebbers
- 1876 Natuurwetenschappelijk Gezelschap Wageningen, uitwisseling tussen wetenschappers

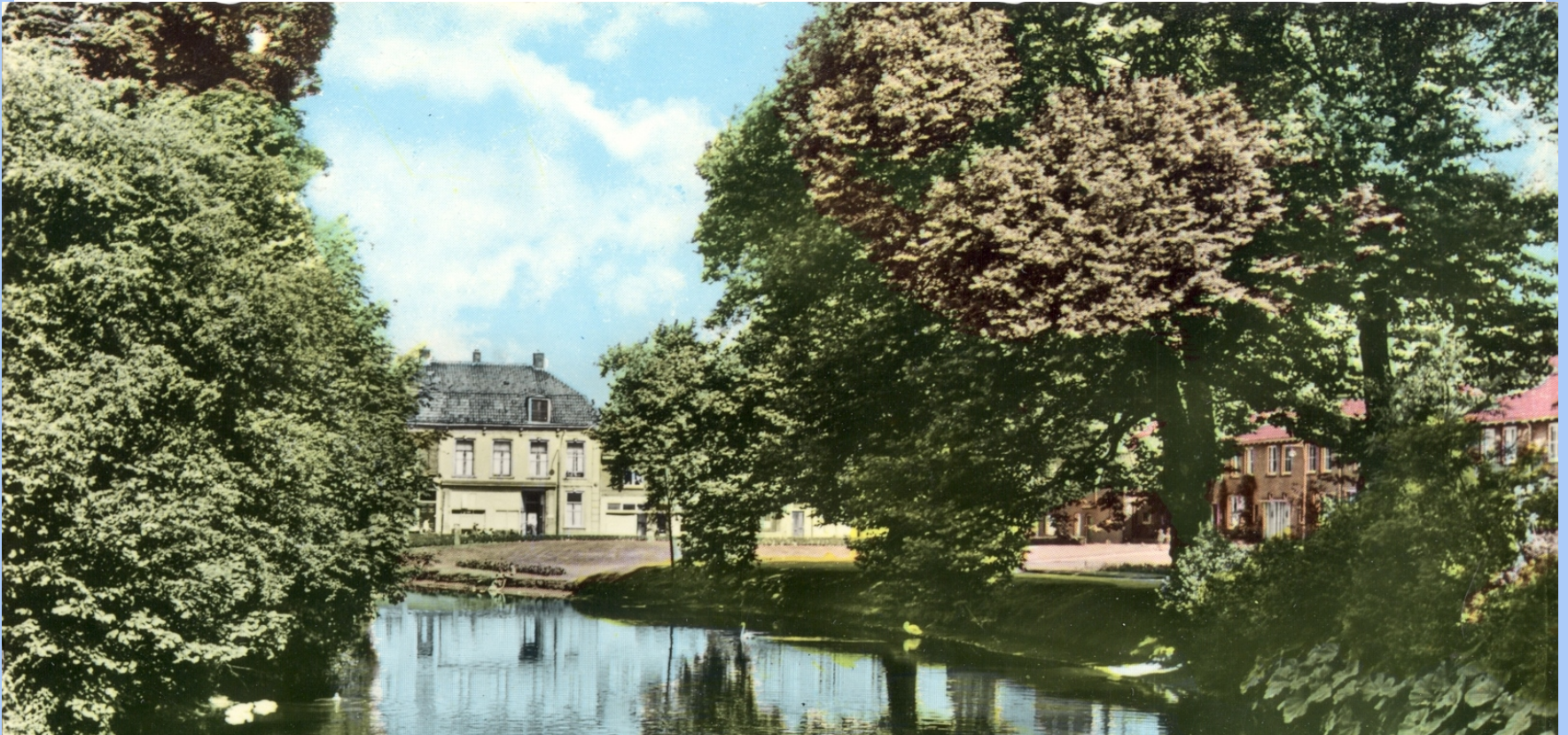
De Oprichting

- 16 December 1876, 3 maanden na de start van 'onderwijs van de derde trap' aan de Rijkslandbouwhogeschool
- Vanwege onvoldoende Nederlandse landbouwkundige deskundigheid werving van leraren in Duitsland: Adolf Mayer (1e vz), Otto Pitsch, plus aantal NL docenten Beyerinck (1e secr), Ritzema Bos, van Renesse, van Dam, Jurling, Luitje Broekema
- "Ons op de hoogte stellen van de vorderingen van de natuurwetenschappen"
- Besloten karakter, tweewekelijks, jaarlijks wisselende vz en secr.

Hoe 'Cultureel' was Wageningen toen?

“Tot midden 19e Eeuw was het culturele en uitgaansleven beperkt en overzichtelijk. De (hogere) burgerij organiseerde culturele activiteiten vooral rond de 'Wageningse afdeling van het Nut' en het 'Natuurkundig Genootschap' (60 leden), in sociëteit De Harmonie”.

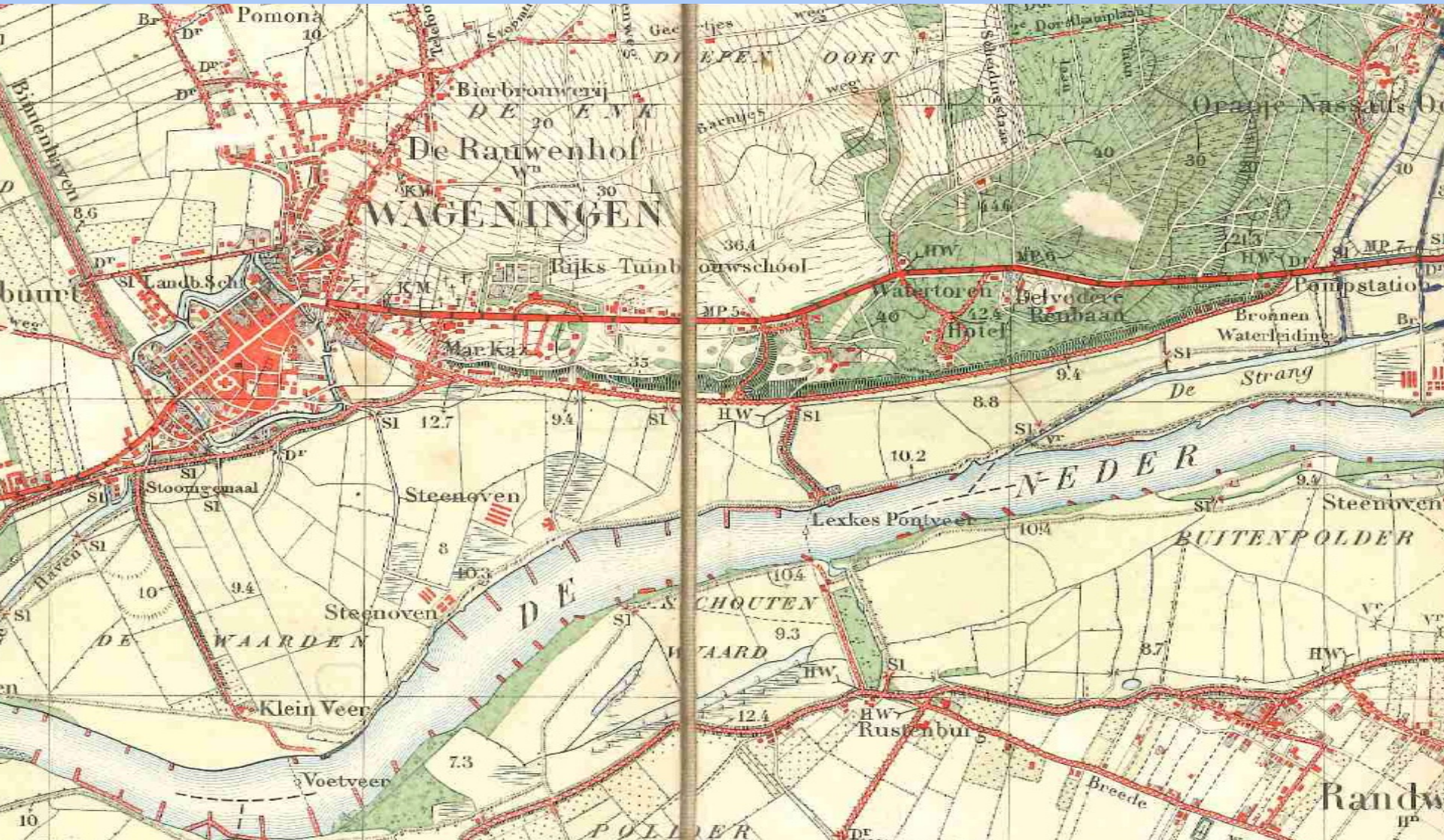

“De lagere standen zochten vermaak in koffiehuizen en tapperijen in de stad, en bij variété-optredens tijdens jaarmarkten en dergelijke.”

Vanaf 1850 kwamen er diverse zang- en orkestverenigingen.

Mart Rutjes, 2013. **‘Hier is alles vol leven en drukte’**. Dagelijks leven en sociale verhoudingen in een moderniserend Wageningen (1840-1940) In: ‘Geschiedenis van Wageningen’, Hoofdstuk 9.

Top.kaart Wageningen *verkend in 1869*

'Gebouw Met de Klok'

Studenten 1876

De hogeschool 19 november 1908

Én meer aandacht cultuur.
Als Duivendaal gebouwd wordt,
wordt ook Junushoff gebouwd
mét:
De ingang naar de universiteit toe

Programma 1881

- Verschillende vormen van gallen
- Van der Waalskrachten
- Afscheiding en bouw van de lever
- Sorteermachines
- De 4e dimensie
- De bouw van het insectenoog
- Proef van Foucault ter bepaling lichtsnelheid
- Stelsels voor waardebepaling landerijen

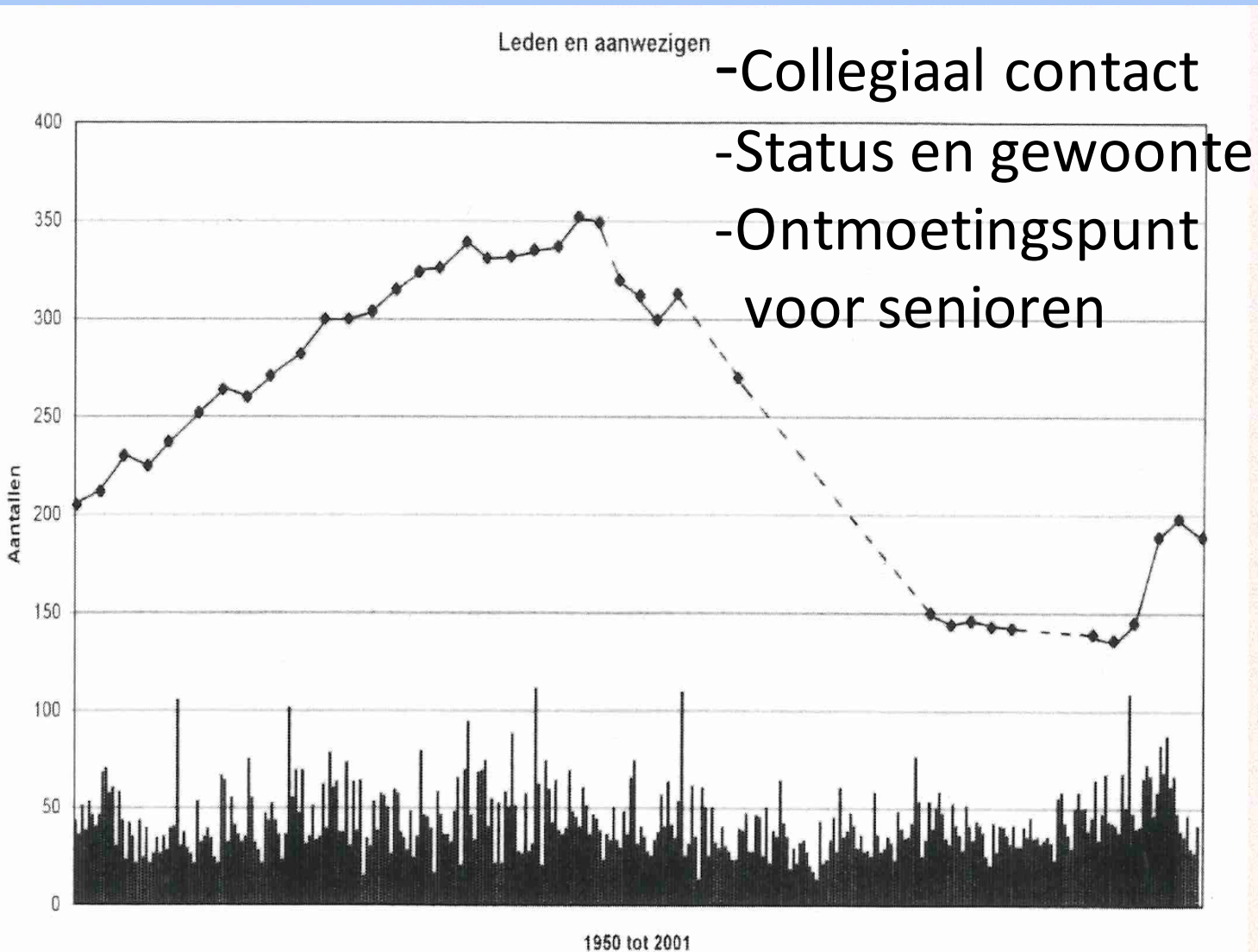
Veranderingen

- 1933: Het Doel wordt herzien:
  - Maandelijks lezingen van okt-mei, jaarlijkse excursie
  - “Lid indien Universiteit of Hogeschool voltooid óf door hun ontwikkeling of maatschappelijke positie met dezen gelijkgesteld kunnen worden”
- Periode 1940-1970 (25-55 leden):
  - Lezingen door leden en gasten, plus korte mededelingen
  - Vrijwel allemaal natuurwetenschappen

Meer veranderingen

- Periode 1971-heden:
  - Vanaf 1993 naast wetenschappelijk interessante, ook maatschappelijk relevante onderwerpen
  - 1999: Opleidingseisen vervallen
  - Ook medische, voedings- en sociale onderwerpen
  - Meer sprekers van buiten Wageningen
  - Tijdens bijeenkomsten is iedereen welkom!
  - Belangstellenden uit steeds wijdere omgeving

Omvang en betekenis van ons Gezelschap

Nu:

← 268 leden

← gem. 167
127-261
(20-50%
Belang-
stellenden)

Bronnen

- Jan van den Ban (“De Wens tot ontmoeting in de Wetenschap”, 2001)
- Simon Vink (Wageningen University and Research)
- Hans van der Beek (Hist. vereniging Oud Wageningen)
- Leo Klep
- Mart Rutjes (“Geschiedenis van Wageningen”)

Met dank aan

- CvB WUR voor gastvrijheid, Facilitair Bedrijf (Planning, Receptie, Techn. Ondersteuning) en Cormet voor alle goed zorgen
- En natuurlijk alle bestuursleden in de afgelopen 140 jaren in de persoon van Jan van den Ban, Jan Osse, Popke Miedema, Rob Duyvendak, Johan Bouma, Siebe van de Geijn, en Huub Spiertz

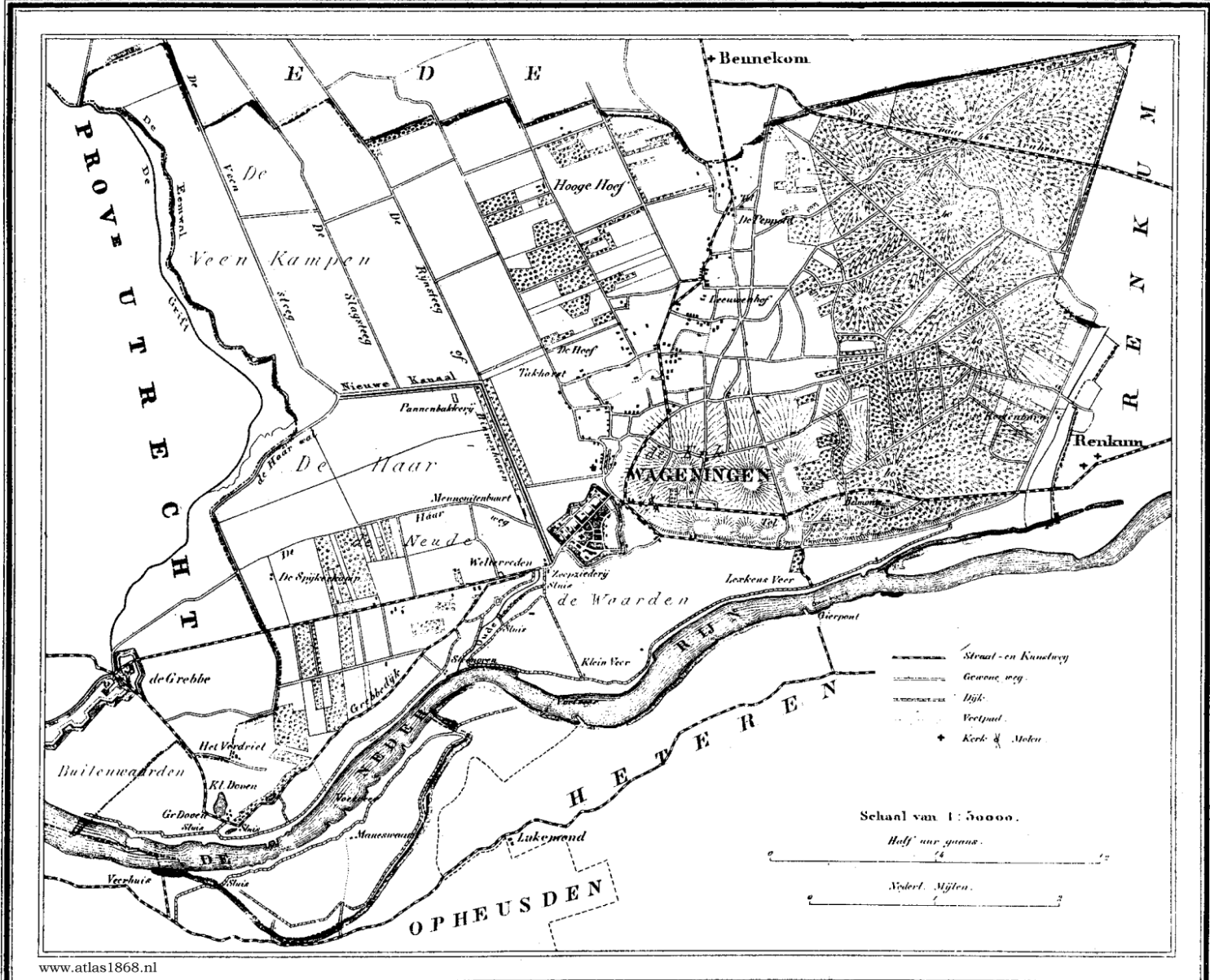
De vorige vieringen

- 10 jaar: Souper (f5,- p.p.)
- 25 jaar: Lezing Berkhout, vervolgd in Oranjehotel
- 100 jaar: Receptie + diner (Jan Osse, vz)
- 125 jaar: Jubileumboekje Jan van den Ban
- 140 jaar: Lezing Louise Fresco + borrel

Wageningen 1866

PROVINCIE GELDERLAND.

GEMEENTE WAGENINGEN.

Stadsplattegrond ca. 1900

